

Kommunstyrelsen

Styrdokument

Riktlinjer för uppsiktsplikt

Ärendenummer KS 2021/125

Dokumentinformation

Fastställt av Kommunstyrelsen, 2021-10-05 § 179

Gäller från och med 2021-10-05

Implementeras av Kommunstyrelsen

Framtaget av Matilda Dunfjäll, utredare kommunledningsförvaltningen

Innehåll

1. Inledning	3
1.2 Syfte.....	3
2. Uppsiktsplikten.....	3
2.1 Uppsikt över nämndernas verksamhet.....	4
2.2 Uppsikt över de kommunala bolagens verksamhet.....	4
2.2.1 Bolagsordning och ägardirektiv.....	5
2.4 Uppsikt över verksamhet enligt avtalssamverkan	6
2.5 Uppsikt över kommunalförbund och samordningsförbund	6

1. Inledning

Kommunstyrelsen skall enligt 6 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter samt ha uppsikt över verksamheten i övriga nämnder, kommunala bolag och kommunalförbund. Syftet med kommunstyrelsens uppsiktsplikt är att styrelsen skall övervaka att kommunens verksamhet och angelägenheter bedrivs och utvecklas i enlighet med kommunens styrdokument och beslut samt att lagar och förordningar efterlevs.

Av kommunfullmäktige fastställt reglemente för kommunstyrelsen framgår att styrelsen har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen skall leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen skall även utöva uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders beslut.

Riktlinjen omfattar kommunstyrelsen samt de verksamheter och organ som kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över.

1.2 Syfte

Uppsiktsplikten är starkt sammankopplad med kommunstyrelsens uppgift att styra, leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter. Likaså med styrelsens uppgift att bevaka frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Riktlinjerna för uppsiktsplikt syftar därigenom till att tydliggöra hur kommunstyrelsen skall fullgöra sitt ansvar avseende uppsikten över den kommunala verksamheten, underlätta vid planering av uppsikt samt förtydliga förväntningarna på styrelsen, nämnder och bolag.

2. Uppsiktsplikten

Kommunstyrelsens ansvar för att utöva uppsikt över kommunens verksamheter står skrivet i styrelsens reglemente. Kommunstyrelsen har till uppgift att följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Uppsiktsplikten är inte en separat uppgift utan en del av att arbeta enligt Älmhults kommuns policy och verksamhetsplan för ledning och styrning.

Uppsiktsplikten är ett ansvar som vilar på hela kommunstyrelsen. Rapportering skall därför främst ske på kommunstyrelsens sammanträden. Informationen kan delges i olika former, exempelvis genom skriftliga underlag eller muntliga rapporter. Vid uppsiktsaktiviteter där inte hela styrelsen deltar skall rapportering av väsentlig information ske till hela styrelsen genom att dokumentation såsom minnesanteckningar, presentationer eller information delges på kommunstyrelsens sammanträden. Uppsikten pågår löpande under hela året och omfattar verksamhet, personal och ekonomi.

Kommunstyrelsens behov av uppsiktsaktiviteter varierar över tid både vad gäller inriktning och form. Uppsiktsaktiviteter skall anpassas utifrån behov och vad som bedöms rimligt med hänsyn till verksamhetens art, andelsförhållanden och

omständigheter i övrigt. För att fullgöra sin uppgift får kommunstyrelsen begära in yttranden och upplysningar från övriga nämnder, beredningar och anställda. Beslut om att kommunstyrelsen vill ta del av ytterligare uppgifter fattas löpande under året när behov uppstår.

Utifrån sin roll kan kommunstyrelsen göra påpekanden och lämna råd/anvisningar till nämnder och styrelser. Om det anses nödvändigt med ytterligare åtgärder kan kommunstyrelsen föreslå att kommunfullmäktige skall agera.

Nedan redovisas mer specifikt om hur uppsikten utövas när det gäller nämnder, kommunala bolag, avtalssamverkan samt kommunalförbund.

2.1 Uppsikt över nämndernas verksamhet

Uppsikten utövas i huvudsak inom ramen för kommunens policy och verksamhetsplan för ledning och styrning.

Enligt kommunallagen skall kommunstyrelsen ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet, vilket kan tolkas som att kommunstyrelsen inte behöver ha uppsikt över sig själv. Mot bakgrund av att en så stor del av kommunens verksamhet bedrivs i kommunstyrelsen som nämnd och genom dess utskott utifrån reglemente och delegation, skall kommunstyrelsen utöva sin uppsiktsplikt enligt dessa riktlinjer på samma sätt över sina egna utskott som över övriga nämnder.

Uppsikt över verksamhet som utförs av privata utförare följs upp genom de ordinarie uppsiktsaktiviteterna över nämndernas och utskottens verksamhet.

Kommunstyrelsens uppsikt över övriga nämnders verksamhet utövas i första hand genom att ta del av:

- Nämndernas delårs- och årsrapporter
- Nämndernas budgetunderlag och nämndplaner
- Nämndernas arbete med intern kontroll
- Valda revisorers årliga granskningsrapport
- Rapporter över fördjupade granskningar gjorda av revisorerna
- Information om väsentliga händelser i förvaltningar och nämnder

2.2 Uppsikt över de kommunala bolagens verksamhet

Kommunstyrelsen skall ha löpande uppsikt över den kommunala verksamhet som bedrivs i kommunala bolag. Utöver detta har kommunstyrelsen från den 1 januari 2013 en så kallad förstärkt uppsiktsplikt över de kommunala aktiebolagen. Den förstärkta uppsiktsplikten innebär att kommunstyrelsen i årliga beslut, för varje kommunalt aktiebolag, skall pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet samt utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna (Kommunallagen 6 kap 9–10 §). Kommunstyrelsens prövning skall vara kommunalrättslig och har inte främst en ekonomisk inriktning. Om kommunstyrelsen konstaterar att det finns brister är det kommunstyrelsens uppgift att ge kommunfullmäktige ett

förslag till beslut i ärendet. Om kommunstyrelsen bedömer att åtgärdsförslag inte är aktuella skickar kommunstyrelsen beslutet till kommunfullmäktige för kännedom.

Prövningen sker i samband med årsredovisningen. I uppföljning vid årsredovisningen görs utöver ekonomin även en bedömning av hur väl bolagen uppfyller sitt grunduppdrag gentemot kommuninvånarna.

Kommunstyrelsens uppsiktsskyldighet över de kommunala företagen är, liksom över all annan kommunal verksamhet, övergripande. Kommunstyrelsen är inte skyldig att granska samtliga enskilda affärshändelser som har förekommit under kalenderåret i fråga. Granskningen skall dock vara tillräckligt omfattande för att möjliggöra en bedömning av om verksamheten som helhet har haft en sådan inriktning och bedrivits på ett sådant sätt att den varit kompetensenlig. Hur granskningen skall ske och vilket underlag som krävs får bedömas utifrån förhållandena i det enskilda fallet med hänsyn till omfattningen av och komplexiteten i den verksamhet som bedrivits.

Uppsikten över bolagen utövas i huvudsak inom ramen för kommunens policy och verksamhetsplan för ledning och styrning.

Kommunstyrelsen uppsikt över bolagen utövas i första hand genom att ta del av:

- Bolagens delårsrapporter och årsredovisningar
- Bolagens budgetunderlag och handlingsplaner
- Styrelse- och bolagsstämmoprotokoll
- Valda revisorers årliga granskningsrapport
- Uppföljning av bolagens arbete med intern kontroll
- Särskilt ärende för det årliga beslutet att ta ställning till om verksamheten i de kommunala bolagen föregående kalenderår har varit förenlig med ändamålet. Underlaget till beslutet skall innehålla en motivering till ställningstagandet.
- Information om väsentliga händelser i bolagen

2.2.1 Bolagsordning och ägardirektiv

Fullmäktige beslutar om de kommunala bolagens ägardirektiv och bolagsordningar där bolagens kommunala ändamål, det vill säga den kommunala angelägenhet som kommunfullmäktige överlåtit till bolaget att sköta, fastställs. I ägardirektiven regleras bolagens informationsskyldighet och anges hur bolagen skall hålla kommunstyrelsen uppdaterad om sin verksamhet. I bolagsordningen anges de kommunala befogenheterna som bolagen skall hålla sig inom. Detta innebär att bolagen skall agera efter samma begränsade villkor som skulle gälla om verksamheten i stället hade utförts i den kommunala förvaltningen.

2.4 Uppsikt över verksamhet enligt avtalssamverkan

Enligt kommunallagen 9 kap. 37 § skall kommunstyrelsen årligen rapportera till kommunfullmäktige om vilken avtalssamverkan som kommunen bedriver. Avtalssamverkan är sådan samverkan där kommunen genom avtal överlåtit en annan kommun att utföra dess arbetsuppgifter eller åtagit sig utföra arbetsuppgifter åt en annan kommun.

Redovisningen av pågående avtalssamverkan utförs av kommunstyrelsen i samband med årsredovisningen. Då skall det även göras en bedömning av hur väl verksamheterna uppfyller sitt grunduppdrag gentemot kommuninvånarna.

2.5 Uppsikt över kommunalförbund och samordningsförbund

Kommunstyrelsens uppsikt över kommunalförbund och samordningsförbund utövas i första hand genom att ta del av budget- och verksamhetsplan, årsredovisning samt revisorernas granskningsrapport.